

Michael Andersson
Direkt: 019-19 35 60
michael.andersson@t.lst.se

SKÖTSELPLAN
2005-06-16

Dnr: 5112-02578-2004

Skötselplan för naturreservatet Kattegullsberget i Askersunds kommun

Bilaga 2 till beslut om bildande av naturreservat

1. Syfte

Syftet med naturreservatet Kattegullsberget är att bevara biologisk mångfald, bevara och nyskapa värdefulla naturmiljöer, bevara och nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter, samt tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

I reservatet ska naturskogsartad och kalkpåverkad blandskog av boreo-nemoral typ bevaras. Skog av denna typ ska även nyskapas på några ytor. Skyddsvärda arter knutna till skogstypen ska bevaras, t ex vedtrappmossa, vågticka, vit vedfingersvamp, luddticka och gul taggsvamp. Friluftsliv som grundar sig på allemansrätten ska kunna bedrivas i reservatet och besökare ska kunna se och uppleva områdets typiska livsmiljöer och arter.

2. Områdesbeskrivning

2.1 Administrativa data

Objektnamn	Naturreservatet Kattegullsberget
RegDOS-id	2801
Skyddsform	Naturreservat
Län	Örebro län
Kommun	Askersunds kommun
Församling	Snavlunda
Naturgeografisk region	Skogslandskapet i Tiveden-Tylöskogen-Kolmården
Ekonomiskt kartblad	095 70
Markslag	Skogsmark 18,6 ha varav 17,4 ha produktiv skogsmark
Naturtyper	Lövrik äldre barrskog 13 ha, lövdominerad ungskog 5 ha
Prioriterade bevarandevärden	Äldre blandskog på kalk, grova lövträd, död ved, skyddsvärd flora och funga

2.2 Natur och vegetation

Naturreseptatet Kattgullsberget i Snavlunda socken består av en lätt kuperad halvö i Östersjön cirka en km SSV Kårbergs samhälle. Vegetationen på denna halvö utgörs av örtrik blandskog, äldre barrskog, en tämligen nyröjd föryngringsyta med dominans av ungt löv i trädskiktet och ett par blandade ungsogsbestånd. Markfuktigheten är huvudsakligen frisk, men det finns även några små fuktiga till blöta partier med sumpskog. Längs västra stranden av halvön finns en liten isskjuvningsvall (vall som skapas vintertid, när is trycks upp på stranden och pressar ihop stenar, grus m.m. till en tydlig vall i vattenbrynet). Reservatet är till stor del kalkpåverkat, vilket är en av förklaringarna till den artrika vegetationen. Det finns dessutom gott om död ved i olika nedbrytningsstadier. Den döda veden utgörs framför allt av lågor av asp och gran, men även högstubbar och torrträd. Trädslagsblandningen är stor. Skogen domineras av gran, men andelen lövträd är hög. Bland lövträden märks björk, asp, sälg, rönn, klipbal, hägg, ask, skogslönn, skogslind och skogsalm. I buskskiktet finns rikligt med hassel, samt skogstry, skogsolvon och måbär.

Bland ormbunkar, örter och gräs kan nämnas följande ganska allmänna arter som förekommer i reservatet: maj-, skogs-, lund-, ek- och hultbräken, träjon, liljekonvalje, stor blåklöcka, skogsnäva, lentåtel, lopplummer, backvial, jungfru marie nycklar grönvit nattviol, gullviva, hartsros, bergmynta, kornfibbla (svinrot), stinksyska, skogsvicker och skogsviol. Av växter som anses indikera höga naturvärden är följande arter funna: trolldruva, blåsippa, missne, tandrot, rankstarr, gullpudra, tibast, myskmadra, vätteros, vårärt, tvåblad, ormbär, grönpörola, skogslind och underviol.

Svamparna är en särskilt artrik organismgrupp i reservatet, till följd av kalkpåverkan, trädslagsblandningen och den stora förekomsten av död ved. Sammanlagt 365 svamparter har registrerats i området. Enbart svampgruppen tickor omfattar 37 funna arter, vilket är ett mycket högt antal. Följande rödlistade arter av svampar har noterats i reservatet sedan 1999: veckticka, kandelabersvamp, gul taggsvamp, luddticka, vit vedfingersvamp, vågticka, gränsticka, borstskölding, klubbdyna, lakritsmusseron. Följande svampar som indikerar höga naturvärden är funna: tickmussling, fagerspindling, gulflockig alspindling, jordspindling, kamjordstjärna, orange taggsvamp, skarp dropptaggsvamp, rävticka, svavelrisk, mandelrisk, brun klipbskivling, barkticka, vedticka, gulfotsskölding, guldkremla, krusbärskremla, fjällig taggsvamp och trollskägg.

Även moss-och lavfloran i reservatet är intressant och indikerar höga naturvärden. Bland funna intressanta arter kan nämnas: vedtrappmossa, trubbfjädermossa, platt fjädermossa, rostfläck, slanklav m fl gelélavar och traslav.

2.3 Bevarandevärden

Biologiska bevarandevärden

Kattegullsberget har höga biologiska naturvärden knutna till dels gamla barr- och lövträd, dels till död ved och dels till kontinuitet i trädskiktet och kalkpåverkan. Hög luftfuktighet i skogen bidrar till förekomsten av skyddsvärda arter av lavar och mossor. Den stora trädslagsblandningen och höga lövandelen är också viktiga inslag. Reservatet är beläget i en trakt i södra Örebro län där det finns flera områden med liknande naturvärden, t ex Torpadalen och Snavlunda och Tjälvesta naturreservat, vilket är gynnsamt för bevarandet av biologisk mångfald i ett landskapsperspektiv.

Bevarandevärden för friluftslivet

Området är måttligt utnyttjat för friluftsliv. Det är framför allt närboende som besöker området och det är sedan gammalt populärt för svampplockning om höstarna. Den markerade stigslingan kan antas ha ett attraktionsvärde för promenader för närboende genom att den löper genom äldre skog och invid en sjöstrand.

2.4 Motiv till skötselns inriktning

De äldre skogsbestånden ska ha fri utveckling. Det innebär att inga skogliga eller biotopvårdande åtgärder ska utföras. Naturliga processer ska verka och skapa variation i trädens åldrar, dimensioner, död ved och trädslagsblandning etc. Därmed säkerställs förekomsten av gamla träd och död ved, vilket utgör livsmiljöer för skyddsvärda mossor, lavar, svampar och insekter.

Skötselinriktningen leder till en framtida dominans av gran i de äldsta delarna av skogen. Återväxten av lövträd är liten i blandskogar som lämnas till fri utveckling. Det beror på att störningar (brand, stormfällning, m m) idag inte förekommer i skogslandskapet i naturlig omfattning. För att bibehålla en hög andel lövträd i reservatet ska därför bestånd av ungskog skötas så att lövträd (f f a ädellövträd samt asp, sälg och rönn) gynnas på bekostnad av gran. Många skyddsvärda arter av lavar, mossor och svampar växer på äldre lövträd och därför är det viktigt att säkra återväxten.

2.5 Källor

Länsstyrelsens naturvärdesinventering av Kattegullsberget 2003.
Nilsson, K.G. 2002. *Svampfloran i Askersunds kommun*. Kopierad rapport, Länsstyrelsen i Örebro län.
Nilsson, K.G. 2003. *Inventering av kärlväxter och svampar vid Kattegullsberget i Snavlunda socken, Askersunds kommun*. Stencil.
Nilsson, K.G. 2004. *Tillägg till inventering av svampar vid Kattegullsberget i Snavlunda socken, Askersunds kommun*. Stencil.
Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopsinventering, 1999.

3. Skötselområden med mål och åtgärder

Reservatet är indelat i fyra skötselområden, med utgångspunkt från den skötsel som ska genomföras:

1. Lövrik barrskog
2. Blandskog
3. Blandskog
4. Anordningar för besökare

3.1 Skötselområde 1: Lövrik barrskog, 13 hektar

Beskrivning

En barrdominerad äldre skog med stort inslag av lövträd, i svagt kuperad terräng på huvudsakligen frisk mark. Några mindre kärrpartier finns. Trädslagsfördelningen är 3 % tall, 59 % gran, 10 % björk och 28 % övrigt löv (bl a asp, ask, skogslind, skogsalm och klibbal). Mängden död ved är stor och utgörs huvudsakligen av lågor av gran och asp i olika stadier av nedbrytning. Utan riktade skötselåtgärder kommer granen sannolikt att öka sin andel av trädslagsfördelningen, men lövträd som ask, asp och klibbal kan ändå förväntas bibehålla relativt stora andelar, då de p g a områdets topografi och geologi kan konkurrera med granen.

Mål

Barrdominerad naturskog med stort lövinslag och hög andel död ved. En artrik flora av lavar, mossor och svampar som hör hemma i naturskogsartad, kalkpåverkad blandskog.

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- arealen äldre barrdominerad skog är 12 hektar,
- andelen lövträd utgör minst 20 % av virkesvolymen,

- trädslagen tall, gran, björk, asp, rönn, sälg, ask, skogslind, skogsalm och klibbal förekommer i reservatet,
- minst 90 % av följande arter återfinns i reservatet: jordspindling, fagerspindling, svavelrisk, guldkremla, mandelrisk, kamjordstjärna, gul taggsvamp, orange taggsvamp, skarp dropptaggsvamp, luddticka, vågticka, vedticka, gränsticka, vit vedfingersvamp, rävticka, barkticka, veckticka, kandelabersvamp, klubbdyna, skriftlav, rostfläck, slanklav, traslav, gammelgranslav, platt fjädermossa, trubbfjädermossa, vedtrappmossa, vätteros, tvåblad, grönpyrola, underviol, vårärt, rankstarr, trolldruva, blåsippa, skogsvicker, gullpudra och tandrot.

Skötselåtgärder

Inga.

3.2 Skötselområde 2: Blandskog, 4 hektar*Beskrivning*

Ungskog av blandade trädslag på svagt kuperad huvudsakligen frisk mark. Väster om vägen har en röjning utförts och delområdet domineras av ung asp. Öster om vägen är andelen barrträd betydande och det finns möjlighet att i naturvårdande syfte utföra röjning och minska andelen barrträd för att gynna förekomsten av lövträd.

Mål

Om 50 år ska området vara av en lövdominerad naturskogsartad blandskog med hög andel död ved. En artrik flora av lavar, mossor och svampar som hör hemma i naturlig kalkpåverkad blandskog.

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- arealen lövdominerad blandskog är 4 hektar,
- andelen lövträd utgör 80 % av virkesvolymen.

Skötselåtgärder

Röjning av gran.

3.3 Skötselområde 3: Blandskog, 1 hektar*Beskrivning*

Ungskog med hög andel gran på svagt kuperad och huvudsakligen frisk mark. Även i detta område finns goda möjligheter att röja gran för att gynna uppkomsten av lövträd.

Mål

Om 50 år ska området vara en naturskogsartad blandskog med minst 60 % lövträd.

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- arealen blandskog är 1 hektar,
- andelen lövträd utgör minst 40 % av virkesvolymen.

Skötselåtgärder

Röjning/avverkning av gran.

3.4 Skötselområde 4: Anordningar för besökare*Beskrivning*

En 1,1 km lång vandringsled genom reservatet är uppmärkt med orange färg på trädstammar (eller pålar). Vandringsledens sträckning framgår av informationstavlan. Leden följer dels den befintliga vägen och dels en stig i reservatets västra del. En parkeringsplats för 2-3 personbilar finns i reservatets norra del och en informationstavla finns vid denna.

Mål

Besökare ska kunna ta sig runt i området till fots utan att störa de boende i fritidshuset på udden och utan att större slitage uppstår på vegetation och flora. De ska även få information om reservatets syfte, naturvärden, skötsel och föreskrifter. Långväga besökare ska ha möjlighet att parkera en bil utan att störa trafiken i närområdet.

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- 1,1 km uppmärkt och framkomlig vandringsled,
- en parkeringsplats med plats för 2-3 personbilar,
- en informationstavla i anslutning till parkeringsplatsen.

Skötselåtgärder

Leden markeras, röjs och underhålls. En parkering anläggs och en informationstavla sätts upp. (Vid behov byggs en trappa där leden går uppför en bergbrant, för att underlätta passagen.)

3.5 Kraftledningsgata.

Cirka 0,2 hektar av markytan i norra delen av reservatet upptas av en kraftledningsgata. Denna yta ingår inte i reservatets skötselområden. Normalt underhåll av kraftledningsgatan hindras inte av reservatsbestämmelserna.

4. Övrigt

4.1 Anordningar vid jakt

I samband med älgjakt som innefattar reservatsområdet är det inte tillåtet att där uppföra jakttorn. Framröjning av siktgator är inte tillåtet. Markeringar i terrängen ska vara temporära och möjliga att avlägsna efter jakten. Det är inte heller tillåtet att stödutfodra vilt.

4.2 Reservatsgränsmarkeringar

Reservatets gränsmarkeringar ska göras utifrån Lantmäteriets gränsutsättning och för övrigt i enlighet med Naturvårdsverkets anvisningar.

5. Uppföljning

5.1 Uppföljning av skötselåtgärder

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av genomförda skötselåtgärder sker i slutet på varje år, de år då åtgärder har genomförts. Den som Länsstyrelsen anlitat för en skötselåtgärd ansvarar för dokumentation av vad som genomförts och när det gjorts.

5.2 Uppföljning av bevarandemål

Ett program för uppföljning av reservatets bevarandemål ska utarbetas av Länsstyrelsen.

6. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Prioritet	Finansiering
Utmärkning av reservatsgränsen	2005	1	Reservatsanslag
Informationsskylt om reservatet	2005	1	Reservatsanslag
Röjning och markering av stig	2005	1	Reservatsanslag
Anläggning av parkeringsplats	2005	1	Reservatsanslag
Röjning av granar i skötselområde 2	Senast 2006, sedan var 12:e år	1	Reservatsanslag
Avverkning av granar i skötselområde 3	Senast 2010	2	Reservatsanslag
Uppföljning av skötselåtgärder	Efter åtgärd	1	Reservatsanslag
Uppföljning av bevarandemål	Enligt program som upprättas av Lst	1	Reservatsanslag
Uppföljning av gränsmarkering	Var 6:e år	1	Reservatsanslag